

โครงการจัดทำข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน

ด้านอาชีพทางภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประจำปี ๒๕๖๗

ทะเบียนปราชญ์ชาวบ้าน

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลวาเสย์

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (local wisdom) หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นเทคนิควิธีทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ความเหมือนกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ เป็นองค์ความรู้ และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งได้รับการสืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลวาเล่ย์ จึงจัดทำข้อมูลการรวบรวมองค์ความรู้ปราชญ์ชาวบ้านด้านอาชีพทางภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นฐานข้อมูลองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาของตำบลวาเล่ย์ ให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

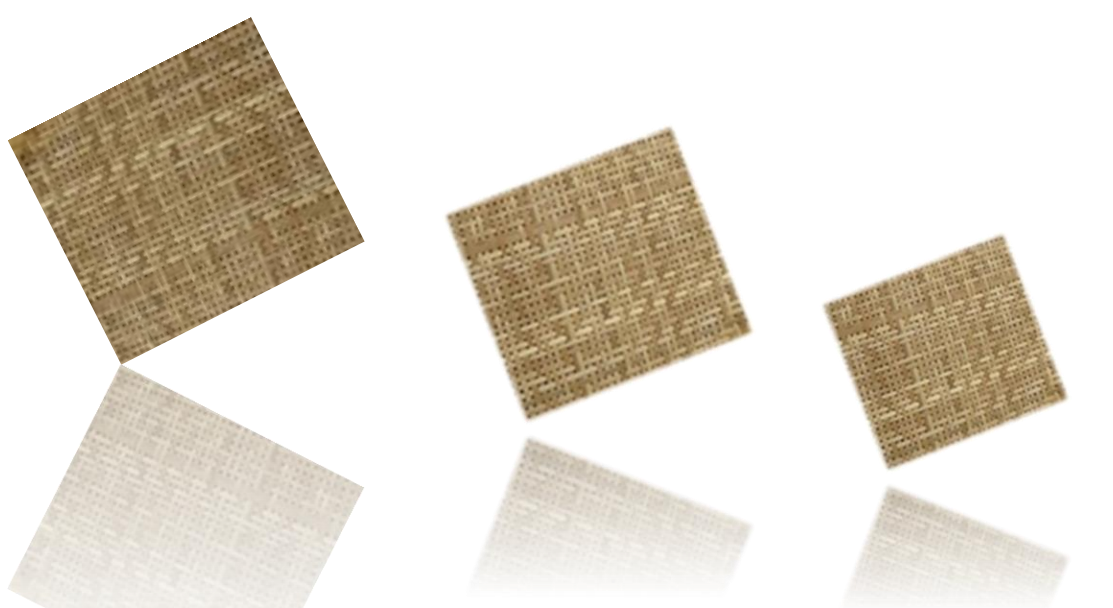
กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนตำบลวาเล่ย์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ข้อมูลการรวบรวมองค์ความรู้ประชาชนชาวบ้านด้านอาชีพทางภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้าน : ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	
นายเต็ง ฟองน้อย	๑
นางอุไร ใจคำ	๔
นางล้อม วงษ์ราษฎร์	๗
นายแก้ว จักขุปา	๑๐
นางป้าย ตานิว	๑๓
นายประสพชัย กองสุข	๑๖
นางบุหลอละ ตะวันโตฉาย	๒๑
นายจอตตา ตะวันโตฉาย	๒๕
นายปล้ำไหย่ แสนมหามงคล	๒๙
นางอุดม ภูมิคอนสาร	๓๒
นายบุญ คงเกษม	๓๕
นายเป่าหยั่ง แซ่ซัง	๓๘
ข้อมูลการรวบรวมองค์ความรู้ประชาชนชาวบ้านด้านอาชีพทางภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้าน : ประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน	
นายทัน สิงห์บุตร	๔๒
นายนุภา ไม่มีนามสกุล	๔๖
ข้อมูลการรวบรวมองค์ความรู้ประชาชนชาวบ้านด้านอาชีพทางภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้าน : แพทย์พื้นบ้าน	
นางซัว แซ่ลี	๔๘
นางปั้ง กลับประพฤติ	๕๖
ข้อมูลการรวบรวมองค์ความรู้ประชาชนชาวบ้านด้านอาชีพทางภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้าน : ศิลปการแสดง	
นางเป็ง วงษ์สีใส	๖๑
บรรณานุกรม	๖๔

ข้อมูลการรวบรวมองค์ความรู้ปราชญ์ชาวบ้าน
ด้านอาชีพทางภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้าน : ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

ข้อมูลการรวบรวมองค์ความรู้ปราชญ์ชาวบ้าน

ด้านอาชีพทางภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้าน : ประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน

ข้อมูลการรวบรวมองค์ความรู้ปราชญ์ชาวบ้าน

ด้านอาชีพทางภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้าน : การแพทย์พื้นบ้าน

ข้อมูลการรวบรวมองค์ความรู้ปราชญ์ชาวบ้าน

ด้านอาชีพทางภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้าน : ศิลปะการแสดง

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นายเต็ง ฟองน้อย
เลขบัตรประชาชน ๓ - ๖๓๐๗ - ๐๐๐๙๑ - ๙๘ - ๙
ชื่อเรียกขานเฉพาะ -
วัน/เดือน/ปีเกิด ๑ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๐๑ อายุ ๖๖ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๕๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลวาลเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านมอเกอไทย
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ -

๒. ประวัติการศึกษา

นักธรรมชั้นตรี

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การถักแหจับปลา

องค์ความรู้

การถักแหที่มีเทคนิคที่หลากหลาย และได้ศึกษาหาความรู้การถักแหเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ที่ออกมามีความแข็งแรงและทนทาน

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการถักแห เริ่มมาจากสมัยก่อนครอบครัวประกอบอาชีพทางการเกษตร มีการหาเลี้ยงชีพโดยการหาของป่าและจับสัตว์น้ำ แต่อุปกรณ์ที่ใช้ในการจับปลา เช่น แห หายาก จึงทำให้นายเต็งเริ่มศึกษาวิธีการถักแหจากผู้รู้ด้านการถักแหในชุมชนและกลับมาลองถักแหเอง ลองผิดลองถูกจนเกิดความชำนาญ

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกชาย หลาน ญาติ และคนที่สนใจที่เข้ามาเรียนรู้โดยไม่ได้คิดค่าเล่าเรียน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน แหจับปลา

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง
- ภาพถ่ายบุคคล

ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การถักแห

วิธีการและขั้นตอนการถักแห

ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน การถักแห

ขนาดของแหจับปลา

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นางอุไร ใจคำ

เลขบัตรประชาชน ๓ - ๖๓๐๗ - ๐๐๐๔๕ - ๖๔ - ๒

ชื่อเรียกขานเฉพาะ -

วัน/เดือน/ปีเกิด ๕ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒ อายุ ๖๕ ปี

ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๓๖๗ หมู่ที่ ๑ ตำบลวาลีย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

สัญชาติ ไทย

ภูมิลำเนา บ้านมอเกอไทย

หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ๐๘๗ - ๕๒๔๖๓๔๒

๒. ประวัติการศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การจักสานเครื่องมือเครื่องใช้จากไม้ไผ่

องค์ความรู้

การสานเครื่องมือเครื่องใช้ให้เข้ากับการใช้งานในปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยนวิธีการสานผลิตภัณฑ์ เพื่อให้รูปแบบของผลิตภัณฑ์ตรงความต้องการของลูกค้า และใช้งานได้ง่ายขึ้น

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นางอุไร ใจคำ เล่าให้ฟังว่าเรื่องการจักสานนั้นเริ่มจากการที่สานของเล่นในสมัยเด็ก โดยคุณพ่อเป็นคนสอนวิธีการสานของเล่น ต่อมาพอโตขึ้นได้เรียนรู้การสานเครื่องมือเครื่องใช้ ลองผิดลองถูกจนสามารถประกอบเป็นอาชีพ หาเลี้ยงครอบครัวได้ และปัจจุบันนางอุไร ได้นำเครื่องใช้ไปวางจำหน่ายในงานเกษตร มีการโฆษณาขายสินค้าผ่านเว็บไซต์ มีรายการสั่งซื้อแบบออนไลน์ผ่านทางหัวหน้ากลุ่มจักสานของชุมชน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดความรู้การจักสานผ่านผู้ที่สนใจโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ภายในกลุ่มจักสาน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การสานตะกร้า ชะลอม และของที่ระลึก

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน งานจักสาน

ตะกร้าและชะลอมเล็ก

กระเช้า

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลประชาชนชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล   นางล้อม   วงษ์ราษฎร์
เลขบัตรประชาชน   ๓ - ๖๓๐๗ - ๐๐๐๙๐ - ๕๗ - ๕
ชื่อเรียกขานเฉพาะ   ยายล้อม
วัน/เดือน/ปีเกิด   ๑ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๘๒   อายุ ๘๕ ปี
ที่อยู่ปัจจุบัน   บ้านเลขที่ ๖ หมู่ที่ ๑ ตำบลวาลเลย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ   ไทย
ภูมิลำเนา   บ้านมอเกอไทย
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้   ๐๘๗ - ๕๒๔๖๓๙๒

๒. ประวัติการศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การจักสานเครื่องมือเครื่องใช้จากไม้ไผ่ การทำไม้กวาดดอกหญ้า และทางมะพร้าว

องค์ความรู้

เทคนิคการสานตะกร้า ชะลอม การทำไม้กวาดดอกหญ้า ไม้กวาดทางมะพร้าวให้คงทนใช้งานได้นาน

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นางล้อมได้เรียนรู้ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านจากพ่อและแม่ผู้แก่ในชุมชนตั้งแต่เด็ก เนื่องจากครอบครัวทำงานจักสานอยู่แล้ว ทำให้ซึมซับงานจักสานมาตลอด นางล้อมเริ่มการจักสานครั้งแรกโดยการสานชะลอม ต่อมาเริ่มจักสานตะกร้า และในช่วงอายุ ๔๕ ปี มีศูนย์ศิลปาชีพเข้ามาสอนการทำไม้กวาดจากดอกหญ้าและก้านมะพร้าว จึงได้ยึดอาชีพการจักสานเป็นรายได้ของครัวเรือน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดความรู้การจักสานในกลุ่มจักสานในชุมชน และคนที่สนใจในชุมชน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การสานตะกร้า ชะลอม ไม้กวาดดอกหญ้า ไม้กวาดทางมะพร้าว

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

การเตรียมตอก ทำงานจักสาน

ชะลอม

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นายแก้ว จักขุปา
เลขบัตรประชาชน ๓ - ๖๓๐๗ - ๐๐๐๙๒ - ๖๑ - ๖
ชื่อเรียกขานเฉพาะ พ่อหลวงแก้ว
วัน/เดือน/ปีเกิด - เดือน - พ.ศ.๒๕๘๓ อายุ ๘๔ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๖/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลวาเล่ย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านวาเล่ย์ใต้
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ๐๙๙ - ๓๗๑๒๑๒๙

๒. ประวัติการศึกษา

ประถมศึกษาชั้นปีที่ ๓

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การจักสานเครื่องมือเครื่องใช้จากไม้ไผ่

องค์ความรู้

มีวิธีการจักสานที่หลากหลายรูปแบบ โดยผลิตภัณฑ์ที่ทำออกมามีความคงทนและใช้งานได้นาน

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

ภูมิลำเนาเดิม พ่อหลวงแก้วเป็นคนแม่โกนเกนและย้ายมาวาเล่ย์ตอนอายุ ๑๗ ปี โดยเริ่มเรียนการจักสานช่วงอายุ ๑๑ - ๑๒ ปี ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองในระหว่างการเลี้ยงควาย พ่อหลวงแก้วกับเพื่อน ๆ ชอบแข่งกันจักสานว่าใครทำจักสานตะกร้าสวยกว่ากัน หลังจากนั้นพ่อหลวงแก้วก็จักสานเครื่องมือเครื่องใช้มาเรื่อย ๆ จนมีความเชี่ยวชาญ และยังสามารถทำเครื่องจักสานพื้นบ้านชนิดอื่น ๆ ได้ เช่น ไซจับปลา ช้องใส่ปลา กระจบายตักน้ำ ไม้กวาดจากใบปาล์มป่า เป็นต้น

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกหลาน ญาติ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในกลุ่มผู้สูงอายุ

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ตะกร้า ไซจับปลา ไม้กวาดจากใบปาล์มป่า กระจบายตักน้ำ ฯลฯ

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การจักสาน

ใบปาล์มป่า

เตรียมใบปาล์มป่าแห้งเพื่อทำไม้กวาด

ไม้กวาดใบปาล์มป่า

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การจักสาน

ไซจับปลาขนาดเล็ก ตะกร้า กระบวยตักน้ำ

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล   นางป๋าย   ตานิว
เลขบัตรประชาชน   ๓ - ๖๓๐๗ - ๐๐๐๙๙ - ๓๕ - ๑
ชื่อเรียกขานเฉพาะ   ยายป๋าย
วัน/เดือน/ปีเกิด   ๒๐ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๙๗ อายุ ๗๐ ปี
ที่อยู่   บ้านเลขที่ ๑๑๘ หมู่ที่ ๓ ตำบลวาลีย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ   ไทย
ภูมิลำเนา   บ้านวาลีย์เหนือ
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้   ๐๘๙ - ๔๓๙๓๕๒๐

๒. ประวัติการศึกษา

ประถมศึกษาชั้นปีที่ ๔

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การถักสวิงเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ มีการใช้ด้ายคู่ล่อน/ด้ายโอล่อนกับไม้ไผ่มาประดิษฐ์เป็นแบบขึ้นรูป โดยนำด้ายคู่ล่อนมาถักเป็นผืนและใช้ไม้ไผ่ที่ตัดไว้มาทำช่องทางให้สัตว์น้ำเข้าไป

องค์ความรู้

เป็นการนำวัสดุที่มีอยู่ในครัวเรือนมาทำเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ และจับสัตว์เพื่อนำมาประกอบอาหารเลี้ยงชีพ

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นางป๋าย ตานิว หลังจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ได้มาช่วยพ่อแม่ประกอบอาชีพทำไร่นา โดยมีแม่เป็นผู้สอนงานบ้าน และการสอนถักสวิงไว้สำหรับหาเลี้ยงชีพ นอกจากนั้นยังได้เรียนรู้วิธีการถักในอีกหลากหลายรูปแบบ โดยเก็บเกี่ยวองค์ความรู้จากวลดลวที่พบเห็น และสอบถามข้อมูลจากผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นเรื่อยมา

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

การถ่ายทอดความรู้ยังคงมีการแลกเปลี่ยนความรู้เฉพาะในกลุ่มผู้ถักสวิง

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานเครื่องมือจับสัตว์น้ำ สวิง และเสื้อห่มขັນ

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน

ใช้ด้านคูล่อนในการถักสวิง

- ภาพผลงานด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน

สวิงที่ถักเสร็จตามรูปทรงต่าง ๆ

สวิงที่ใส่ห่วงใช้สำหรับหาปลา

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นายประสพชัย กองสุข
เลขบัตรประชาชน ๓ - ๔๑๑๐ - ๐๐๑๐๙ - ๘๔ - ๕
ชื่อเรียกขานเฉพาะ ยักษ์
วัน/เดือน/ปีเกิด ๒ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๒๕ อายุ ๔๒ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๒๔/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลวาเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านวาเลย์เหนือ
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ๐๖๑ - ๗๙๐๒๖๗๖

๒. ประวัติการศึกษา

มัธยมศึกษาปีที่ ๖ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรมด้าน

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การตีมีด ตีดาบ

องค์ความรู้

การแยกคุณสมบัติของเหล็กที่นำมาตีดาบ ขั้นตอน วิธีการตีดาบ และความเชื่อทางโหราศาสตร์เกี่ยวกับวันเวลาในการตีดาบแต่ละครั้ง

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

คุณประสพชัย กองสุข บ้านเกิดเป็นคนจังหวัดอุดรธานี มีความสนใจเรื่องดาบตั้งแต่วัยเด็ก พออายุ ๑๕ ปี ได้เริ่มศึกษาเรื่องดาบอย่างจริงจัง โดยเดินทางไปศึกษากับช่างตีดาบสมัยก่อน ไปพูดคุยกับอาจารย์ ดูการตีดาบแต่ละที่ เช่น การตีดาบแถบภาคเหนืออย่างจังหวัดลำปาง การตีมีดที่จังหวัดราชบุรี และตามพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ แต่ได้เรียนรู้เรื่องดาบสมัยก่อนมากที่สุดจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร ในระหว่างที่ศึกษาเรื่องดาบนั้น คุณประสพชัยได้ทดลองตีดาบตามรูปแบบสมัยโบราณ และออกแบบรูปทรงให้เป็นดาบร่วมสมัย สามารถใช้งานได้จริง ซึ่งคุณประสพชัยได้นำความรู้จากการทำงานในโรงงานนำเข้าเหล็กเป็นเวลา ๑๒ ปี มาใช้ร่วมกับงาน

ตีตาดามีความเชี่ยวชาญ โดยได้ทำเป็นอาชีพเสริมตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๑ และเมื่อออกจากงานประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ก็ได้ทำอาชีพตีตาดอย่างจริงจังจนถึงปัจจุบัน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดศิลปะการตีตมิต ตีตาดให้กับกลุ่มผู้ที่สนใจในศิลปะการตีตาดโบราณ ตาบร่วมสมัย มีลูกศิษย์ จากตำบลวาลเลย์ ๒ คน อำเภอแม่สอด ๒ คน จังหวัดตาก ๑ คน จังหวัดน่าน ๒ คน และจังหวัดเชียงราย ๒ คน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ตาบใบข้าว ตาบปลายบัว ตาบปลายตัด และมีดสั้น

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การตีตมิต ตีตาด

เครื่องเผาเหล็กควบคุมอุณหภูมิ

- ภาพผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การตีมีด ตีดาบ

เครื่องเจาะเหล็กไฟฟ้า

เครื่องตัดเหล็กไฟฟ้า

เครื่องเผาเหล็กขณะตีมีด ตีดาบ

เครื่องรองการตีเหล็ก

- ภาพผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การตีมีด ตีดาบ

นำเหล็กเผาจนแดงมาตีดาบ

ดาบกลีบดอกบัว

ดาบปลายบัว

- ภาพผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การตีมีด ตีดาบ

ดาบปลายตัด

ดาบปลายตัด

มีดสั้น

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล   นางบุเหลาะ   ตะวันโตฉาย
เลขบัตรประชาชน   ๘ - ๖๓๐๗ - ๘๔๐๕๖ - ๐๒ - ๑
ชื่อเรียกขานเฉพาะ   -
วัน/เดือน/ปีเกิด   -   เดือน - พ.ศ. ๒๔๙๔   อายุ ๗๓ ปี
ที่อยู่   บ้านเลขที่ ๗ หมู่ที่ ๔ ตำบลวาลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก
สัญชาติ   ไทย
ภูมิลำเนา   บ้านแม่อกฮู
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้   -

๒. ประวัติการศึกษา

ไม่ได้เรียนหนังสือ

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การทอผ้า

องค์ความรู้

นำความรู้การทอผ้าพื้นบ้านมาพัฒนาวิธีการทอ และการออกแบบลวดลายให้สอดคล้องกับยุคสมัย

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นางบุเหลาะ เป็นคนบ้านยะพอ แม่เป็นผู้สอนการทอผ้าให้ตั้งอายุ ๘ ปี โดยเป็นการเรียนรู้พร้อมกับญาติ ในช่วงแรกได้ฝึกการทอผ้าพื้นทั่วไป เช่น ย้อม เมื่ออายุ ๑๒ ปี ได้ฝึกการทอผ้าแบบมีลวดลายของชาวปกากะญอ โดยการสอนของแม่และยาย หลังจากนั้นจึงเริ่มฝึกฝนด้วยตนเอง ได้สังเกตเทคนิควิธีการทอผ้าจากผู้เชี่ยวชาญเรื่องการทอผ้าในหมู่บ้าน พอแต่งงานได้ย้ายเข้ามาอยู่บ้านแม่อกฮู และประกอบอาชีพการทอผ้าตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ลูกสาว หลาน ญาติ และคนที่สนใจที่เข้ามาเรียนการทอผ้า

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ย่าม ผ้าห่ม ผ้าถุง และเสื้อของปกากะญอ

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การทอผ้า

ขั้นตอนในการทอผ้า

การทอผ้าห่มของปกากะญอ

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การทอผ้า

เซโมชู
เสื้อปกากะญอผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว

หนี่
ผ้าถุงผู้หญิงของชาวปกากะญอ

เทอะ
ย่ามชาวปกากะญอ

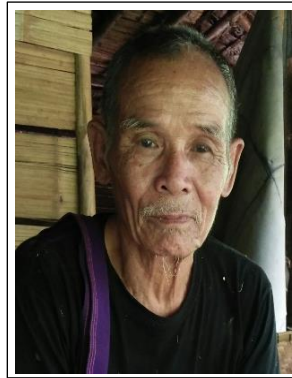
ยะ
ผ้าห่มชาวปกากะญอ

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นายจอตดา ตะวันโตฉาย
เลขบัตรประชาชน ๓ - ๖๓๐๗ - ๐๐๑๐๐ - ๖๕ - ๑
ชื่อเรียกขานเฉพาะ -
วัน/เดือน/ปีเกิด - เดือน - พ.ศ. ๒๕๔๑ อายุ ๗๖ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๗ หมู่ที่ ๔ ตำบลวาลเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านแม่ออกฮู
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ -

๒. ประวัติการศึกษา

ไม่ได้เรียนหนังสือ

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การจักสานเครื่องมือเครื่องใช้

องค์ความรู้

การจักสานเครื่องมือเครื่องใช้ของชาวปกากะญอที่มีลวดลายอันเป็นเอกลักษณ์ และสามารถจักสานแบบเครื่องใช้ตามตัวอย่างที่นำมาโดยไม่ต้องฝึกฝน ซึ่งได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นายจอตดาเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่หมู่บ้านกะนี เมืองพะอาน ประเทศเมียนมาร์ ได้เดินทางออกจากบ้านกะนีเพียงคนเดียวมาที่หมู่บ้านแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก เพื่อประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ค้าขายงานจักสาน นายจอตดาอาศัยอยู่บ้านแม่จัน ๒ ปี จากนั้นย้ายมาอยู่บ้านแม่ออกฮู ได้แต่งงานกับนางบุหลอ และอาศัยในหมู่บ้านแม่ออกฮู โดยประกอบอาชีพทำไร่ทำนา ต่อมานายจอตดาเริ่มหันมาศึกษาวิธีการทำเครื่องจักสานอีกครั้งในช่วงอายุประมาณ ๔๐ ปี ด้วยประสบการณ์และองค์ความรู้ของตนเองที่สืบทอดมาจากกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง บ้านกะนี จึงได้หันมาเครื่องจักสานเป็นอาชีพอย่างจริงจังจนถึงปัจจุบัน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดความรู้วิธีการทำเครื่องจักสานให้ลูก หลานในชุมชน และผู้ที่สนใจการหัตถกรรมพื้นบ้าน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น กระดัง ตะกร้า ช้อง หมวก สุ่มไก่ และอื่น ๆ ของชาวกะเหรี่ยง
ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เครื่องมือจักสาน

เตรียมตอกไว้จักสานเครื่องมือเครื่องใช้

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เครื่องจักสาน

ตะกร้าใส่ของและช่องใส่ปลา
ของชาวปกากะญอ

ตะกร้าใส่ของและกระด้ง
ของชาวปกากะญอ

หมวกสานไม้ไผ่ของชาวปกากะญอ

ส้อมไก่และตะกร้าใส่หญ้า
ของชาวปกากะญอ

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นายปล้ำโหย่ แสนมхамงคล
เลขบัตรประชาชน ๓ - ๖๓๐๗ - ๐๐๑๐๒ - ๓๐ - ๑
ชื่อเรียกขานเฉพาะ พี่อจะโป้ย
วัน/เดือน/ปีเกิด - เดือน - พ.ศ. ๒๕๔๓ อายุ ๗๔ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๘๓ หมู่ที่ ๕ ตำบลวาลีย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านยะพอ
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ -

๒. ประวัติการศึกษา

ไม่ได้เรียนหนังสือ

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การสานเครื่องมือเครื่องใช้

องค์ความรู้

วิธีการสานเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นเอกลักษณ์ และสร้างสรรค์ลวดลายการสานบนเครื่องจักสานในรูปแบบใหม่ ๆ เสมอ

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

ในด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน นายปล้ำโหย่ได้เรียนรู้จากผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เนื่องจากพ่อแม่ของนาย ปล้ำโหย่เสียชีวิตตั้งแต่วัยเด็ก เมื่อได้เรียนรู้การจักสานตะกร้าจึงเกิดความสนใจ และได้ลองมาสานเอง ทำลวดลายการจักสานแบบใหม่ ๆ จนมีความเชี่ยวชาญ นอกจากนี้ยังสามารถทำเครื่องจักสานพื้นบ้านชนิดอื่น เช่น กระด้ง เสื่อ สุ่มไก่ ฝักมิด เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ โดยยึดอาชีพการจักสานเป็นอาชีพเสริมขายในเขตตำบลวาลีย์จนถึงปัจจุบัน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ลูกชาย ญาติพี่น้อง ชาวบ้านในหมู่บ้านบ้านยะพอ และผู้ที่สนใจเรื่องการจักสาน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ตะกร้า กระด้ง เสื่อ สุ่มไก่ ฝักมิด เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง
- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

จักสานตะกร้าใส่ของของปกากะญอ

การเก็บขอบเป็นขั้นตอนสุดท้ายของ
การสานตะกร้า

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

เครื่องปั่นด้ายของปกาเกอะญอ

ตระกร้าใส่ของของคนปกาเกอะญอ

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล   นางอุดม   ภูมิคอนสาร
เลขบัตรประชาชน   ๓ - ๔๗๐๖ - ๐๐๓๐๑ - ๕๑ - ๗
ชื่อเรียกขานเฉพาะ   ป่าอุดม
วัน/เดือน/ปีเกิด   ๒๙ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ อายุ ๖๕ ปี
ที่อยู่   บ้านเลขที่ ๑๕/๓ หมู่ที่ ๖ ตำบลวาลีย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ   ไทย
ภูมิลำเนา   บ้านผ่านศึกพัฒนา
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ๐๘๒ - ๔๘๘๑๑๒๓

๒. ประวัติการศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การทอผ้า

องค์ความรู้

การทอผ้าครอบครัว เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการปลูกฝ้าย เลี้ยงไหม การเก็บฝ้าย การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ และการตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นางอุดม ภูมิคอนสาร เดิมเป็นคนจังหวัดสกลนคร สืบทอดความรู้เรื่องการทอผ้าจากแม่ และขยายโดยการซึมซับการทอผ้าผ่านวิถีชีวิตประจำวัน เริ่มตั้งแต่วิธีการปลูกฝ้าย การเก็บฝ้าย การทอผ้า ช่วงแรกได้เริ่มฝึกการทอผ้าทั่วไป การย้อมผ้าสีคราม จากนั้นฝึกฝนด้วยตนเอง เช่น การทอเสื่อ ผ้าห่ม ผ้าปู และทำลวดลายต่าง ๆ บนผ้าทอ ในปี พ.ศ.๒๕๓๖ ได้ย้ายครอบครัวมาอาศัยในหมู่บ้านผ่านศึกพัฒนา และต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๓๙ ได้มีโครงการพระราชดำริ การทอผ้าด้วยกี่พื้นเมืองตามโครงการศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นางอุดมได้รับเลือกเป็นประธานกลุ่มทอผ้าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ - ปัจจุบัน และยึดอาชีพการทอผ้าเป็นอาชีพเลี้ยงครอบครัวจนถึงปัจจุบัน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

เป็นวิทยากรในการทอผ้าที่พื้นเมืองให้กับนักเรียน เยาวชน และผู้ที่สนใจทั่วไป เช่น โรงเรียนรวมไทยพัฒนา ๕ และโรงเรียนต่าง ๆ ในตำบลวาลาเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงาน

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ผ้าพื้น เสื้อผ้า ผ้าห่ม ผ้าปู ฯลฯ

รางวัลที่ได้รับ

ได้รับเกียรติบัตรการฝึกอบรมศิลปอาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ หมายเหตุ เอกสารและภาพถ่ายสูญหาย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ จากเหตุการณ์อัคคีภัย

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การทอผ้า

อาคารส่งเสริมอาชีพของกลุ่มแม่บ้านหมู่บ้านผ่านศึกพัฒนา

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การทอผ้า

เครื่องทอผ้าที่พื้นเมือง

ลวดลายบนผ้าทอ

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นายบุญ คงเกษม
เลขบัตรประชาชน ๓ - ๖๖๐๕ - ๐๐๖๐๐ - ๕๒ - ๙
ชื่อเรียกขานเฉพาะ ตาบุญ
วัน/เดือน/ปีเกิด ๑๐ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๔๙ อายุ ๗๘ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑๕/๗๗ หมู่ที่ ๖ ตำบลวาลเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านผ่านศึกพัฒนา
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ -

๒. ประวัติการศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

งานช่างไม้

องค์ความรู้

การนำเอาเศษวัสดุมาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ พร้อมออกแบบรูปทรงให้เข้ากับยุคสมัยและสามารถสร้างเป็นผลงานชิ้นใหม่จากวัสดุที่ไม่ใช้แล้ว

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นายบุญ คงเกษม เดิมเป็นคนจังหวัดพิจิตร ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้ย้ายเข้ามาอยู่ที่หมู่บ้านผ่านศึกพัฒนา นายบุญได้เห็นคนทำด้ามมีด จึงเกิดความสนใจและเริ่มศึกษาวิธีการทำ จากนั้นได้ลองทำด้ามมีดด้วยตนเองตาม ลวดลายที่ออกแบบ ซึ่งใช้ไม้ชิงชัน ไม้มะขาม ไม้สัก ไม้แดง และรากไม้ในการทำ นอกจากนี้ยังสามารถทำงาน ไม้อื่น ๆ ได้ เช่น ปลูกมีด กระต่ายขูดมะพร้าว ด้ามปืน ปืนอัดลม ฯลฯ โดยนายบุญได้ยึดอาชีพช่างไม้เป็น อาชีพเสริมจนถึงปัจจุบัน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

เผยแพร่องค์ความรู้ในการทำด้ามมีด ปลูกมีดแบบพื้นบ้านให้เยาวชนที่สนใจ

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ปลอกมิต กระต่ายชูดมะพร้าว ด้ามปิ่น ปิ่นอัดลม ฯลฯ
หมายเหตุ ปัจจุบันไม่ประดิษฐ์ด้ามปิ่น ปิ่นอัดลม เนื่องจากผิดกฎหมาย
ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน งานไม้

กระต่ายชูดมะพร้าว

ปลอกมิต

ด้ามมิตทำจากเศษวัสดุและรากไม้

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ดี

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นายเป่าหยิ่ง แซ่ซ่ง
เลขบัตรประชาชน ๕ - ๖๓๐๗ - ๐๐๐๘๔ - ๕๖ - ๓
ชื่อเรียกขานเฉพาะ -
วัน/เดือน/ปีเกิด - เดือน - พ.ศ. ๒๕๑๑ อายุ ๕๖ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๑๗/๕๗ หมู่ที่ ๗ ตำบลวาลเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านทรัพย์เจริญ (บ้านรวมไทยพัฒนาที่ ๑๗)
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ๐๙๒ - ๙๗๓๒๐๖๕

๒. ประวัติการศึกษา

ไม่ได้เรียนหนังสือ

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การตีมีด แบบชาติพันธุ์ม้ง

องค์ความรู้

วิธีการและเทคนิคการตีมีด จอบ มีดพร้า ขอหวัดัดของชาติพันธุ์ม้ง

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นายเป่าหยิ่ง แซ่ซ่ง เดิมทีเป็นคนบ้านนาหลวงชมพู อำเภออุ้มผาง ในปีพ.ศ. ๒๕๓๖ ได้ย้ายเข้ามาอยู่ในบ้านรวมไทยพัฒนาที่ ๑๗ คุณพ่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม และตีมีด นายเป่าหยิ่งจึงซึมซับการตีมีดมาตั้งแต่เด็ก เนื่องจากต้นตระกูลของคุณเป่าหยิ่งสืบทอดการตีมีดจากบรรพบุรุษ พอคุณพ่ออายุมากขึ้นจึงได้เริ่มตีเหล็กเอง โดยเริ่มจากการตีมีด การทำจอบดาบหย้าจนมีความเชี่ยวชาญ และสืบทอดองค์ความรู้ด้านศิลปหัตถกรรมด้านการตีมีดของกลุ่มชาติพันธุ์ม้งมาจนถึงปัจจุบัน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

เผยแพร่องค์ความรู้ในการตีมีดแบบพื้นบ้านให้กับเด็ก เยาวชน นักเรียนในบ้านทรัพย์เจริญ ปัจจุบันได้ถ่ายทอดการตีมีดของชาติพันธุ์ม้งให้กับผู้สืบทอดรุ่นต่อไป

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงาน เช่น มีดีอีโต้ มีดีพริ้วขอหัวตัด และจอบคายนกยูงของชาติพันธุ์ม้ง

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การตีมีด

เครื่องเป่าลมที่ใช้แรงดึงจากช่างตีมีด
เป็นการตีมีดแบบดั้งเดิม

เตาเผาเหล็ก

ที่วางเหล็กสำหรับตีแบบมีด

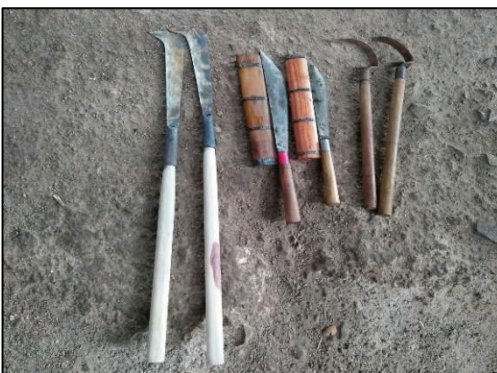
- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การตีมีด

อุปกรณ์ในการตีมีด

ถ่านไม้ไฟเชื้อเพลิงในการเผาเหล็ก

แบบมีดพริ้วขอหัวตัด มีดอีโต้และจอบ
ของชาติพันธุ์ม้ง

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นายพัน สิงห์บุตร
เลขบัตรประชาชน ๓ - ๖๓๐๔ - ๐๐๓๐๘ - ๖๗ - ๒
ชื่อเรียกขานเฉพาะ ลุงหนานต๊ีบ
วัน/เดือน/ปีเกิด - เดือน - พ.ศ. ๒๕๔๖ อายุ ๗๑ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๔๘/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลวาเลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก
สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านวาเลย์ใต้
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ๐๘๒ - ๔๐๑๗๖๑๐

๒. ประวัติการศึกษา

ประถมศึกษาปีที่ ๔

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านประเพณีพิธีกรรม และศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

เป็นผู้นำประกอบประเพณีพิธีกรรม และการสานแห สวิง

องค์ความรู้

เป็นผู้ประกอบพิธีทำบุญเสาหลักเมืองประเพณีของหมู่บ้าน พิธีกรรมศาสนา ดุฤกษ์ยามยามตีวันดี เวลาดี และการสานแห สวิง ที่มีความแข็งแรงและทนทาน

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นายพัน สิงห์บุตร ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนบ้านแม่ตาว อำเภอบรบือ จังหวัดตาก ย้ายเข้ามาอยู่บ้านวาเลย์ใต้เมื่ออายุ ๔๕ ปี เริ่มบวชอายุ ๑๗ ปี ศึกษาในกาสาวพัสดร์ (ทางพระธรรม) เป็นสามเณร ๓ ปี และพระภิกษุ ๕ ปี หลังจากลาสิกขา นายพันเริ่มศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านอย่างจริงจัง จนสามารถเป็นผู้นำประกอบพิธีกรรมประเพณีในหมู่บ้าน ซึ่งนำความรู้มาดุฤกษ์ดี ยามตี วันดี วันเสีย การจัดงานมงคล พิธีกรรมต่าง ๆ ให้กับชาวบ้าน และยังทำหน้าที่เป็นหมักทายกของหมู่บ้าน จนชาวบ้านจึงเรียกนายพันว่า อาจารย์พัน นอกจากนี้ยังได้ศึกษาวิธีการสานแห การถักสวิงจากน้องชาย ลองผิดลองถูกจนเกิดความชำนาญ และสืบทอดองค์ความรู้ด้านศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้านมาจนถึงปัจจุบัน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ด้านประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน

เป็นผู้ประกอบพิธีทำบุญเสาหลักเมืองบ้านวาเลย์ใต้
ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน

ให้ความรู้คนในชุมชนที่สนใจการสานแหเข้ามาเรียนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ด้านประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน เช่น พิธีทำบุญเสาหลักเมือง และประเพณีของหมู่บ้าน
ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น แห สวิง จับปลา

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน พิธีทำบุญเสาหลักเมือง

จัดเตรียมรูป เทียน ดอกไม้
สำหรับพิธีทำบุญเสาหลักเมือง

กระทงถวายพิธีทำบุญเสาหลักเมือง

- ภาพผลงานต่างๆ ด้านประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน พิธีทำบุญเสาหลักเมือง

อาจารย์ทันตดูแลพิธีทำบุญเสาหลักเมือง

ชาวบ้านร่วมทำบุญเสาหลักเมือง

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน การถักแห

การเริ่มถักแหจับปลา

ถักแหจับปลาตาเล็ก

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน การถักแห (ต่อ)

แหที่ถักเสร็จแต่ยังไม่ใส่เหล็กห่วงโซ่

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน สวิง

สวิงใส่ปลา

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล   นายนูวา -
เลขบัตรประชาชน   ๖ - ๖๓๐๗ - ๕๐๐๕๒ - ๗๐ - ๑
ชื่อเรียกขานเฉพาะ   พี่อคลิ
วัน/เดือน/ปีเกิด   - เดือน - พ.ศ. ๒๕๗๔ อายุ ๙๓ ปี
ที่อยู่   บ้านเลขที่ ๔๗/พ หมู่ที่ ๔ ตำบลวาลเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ   กะเหรี่ยง
ภูมิลำเนา   บ้านแม่ออกฮู
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ -

๒. ประวัติการศึกษา

ไม่ได้เรียนหนังสือ

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปกรรม ประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

ผู้นำประกอบพิธีกรรม (แบบชาวปกากะญอ)

องค์ความรู้

เป็นผู้ประกอบพิธีกรรมเรียกขวัญ ผูกข้อมือเด็ก พิธีกรรมที่ทำในบ้านและพิธีกรรมมัดมือข้าว

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

ด้านพิธีกรรมกะเหรี่ยง เป็นผู้ประกอบพิธีกรรมเรียกขวัญในบ้านโดยสืบทอดตามตระกูลของผู้ประกอบพิธีกรรม

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ด้านประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน เป็นผู้ประกอบพิธีกรรมผูกข้อมือเด็กในหมู่บ้านแม่ออกฮู

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน พิธีกรรมเรียกขวัญในบ้าน

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง
- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลประชาชนชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล   นางชัว   แซ่ลี

เลขบัตรประชาชน   ๕ - ๖๓๐๗ - ๐๐๐๙๑ - ๑๙ - ๕

ชื่อเรียกขานเฉพาะ   -

วัน/เดือน/ปีเกิด   -   เดือน -   พ.ศ. ๒๔๙๕   อายุ ๗๒ ปี

ที่อยู่   บ้านเลขที่ ๙๐/๘๗ หมู่ที่ ๗ ตำบลวาลเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

สัญชาติ   ไทย

ภูมิลำเนา   บ้านทรัพย์เจริญ (บ้านรวมไทยพัฒนาที่ ๑๖)

หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้   ๐๘๐ - ๐๐๓๕๒๙๙

๒. ประวัติการศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านการแพทย์พื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การแพทย์แผนจีน

องค์ความรู้

กระบวนการทำยาสมุนไพรตั้งแต่การปลูก เก็บมาทำเป็นยา และการแพทย์แผนจีน

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นางชัว เป็นชาวชาติพันธุ์ม้ง เดิมที่อาศัยอยู่ชายแดนไทย - ลาว และได้ออกจากป่าแถบชายแดนย้ายเข้ามา ในบริเวณประเทศไทย ตอนอายุ ๑๗ ปี ได้ถูกจับเข้าร่วมกลุ่มคอมมิวนิสต์ไทย และถูกส่งไปเรียนการเมืองทหาร ที่ A๓๔ ประเทศไทย หลังเรียนจบหลักสูตรได้กลับมาที่ค่ายทหารคอมมิวนิสต์จังหวัดน่าน ดูแลคนป่วยเป็นเวลา ๕ เดือน จากนั้นถูกส่งกลับไปเรียนที่ประเทศจีนเป็นครั้งที่ ๒ ที่มณฑลยูนนาน เรียนเรื่องสมุนไพร การฝังเข็ม และการเรียนผู้ช่วยหมอ ประมาณ ๒ - ๓ ปี จึงกลับมาที่ค่ายทหารคอมมิวนิสต์ จังหวัดน่าน เป็นช่วงรวมกำลังพล ทหารภาคเหนือเพื่อเป็นพรรคคอมมิวนิสต์ ทางรัฐบาลได้เข้ามาเจรจาให้พรรคคอมมิวนิสต์ร่วมพัฒนาประเทศไทย ด้วยกัน หลังจากพรรคคอมมิวนิสต์ล่มสลาย นางชัวได้ย้ายมาอยู่เขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้เป็นหมอสมุนไพร รักษาชาวบ้าน ต่อมาเมื่อมีโครงการจัดสรรที่ดินทำกิน นางชัวจึงเข้าร่วมลงทะเบียนจัดสรรที่ดินทำกินของรัฐบาล เริ่มแรกได้ย้ายมาที่อำเภออุ้มผาง บ้านกะแงคี ๒ - ๓ ปี ในช่วงที่อยู่บ้านกะแงคีได้รับการรักษาชาวบ้าน ฝังเข็ม ไข้ยา

สมุนไพรรักษาชาวบ้านอยู่ตลอด จนมาปี พ.ศ. ๒๕๓๗ มีโครงการจัดที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ (จคพ.) ใช้ชื่อหมู่บ้านว่า บ้านรวมไทยพัฒนาที่ ๑๕ - ๑๙ ครอบครัวนางซั่วได้ถูกจัดสรรเข้ามาอยู่บ้านรวมไทยพัฒนาที่ ๑๖ เมื่อเข้าอยู่ในหมู่บ้าน ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐให้ปลูกสมุนไพรรักษาชาวบ้านตรงบริเวณโรงพยาบาลส่วนตำบลบ้านทรัพย์เจริญ ทำงานอยู่ประมาณ ๒ ปี นางซั่วได้ล้มป่วยจึงทำให้โครงการไม่ได้รับการสานต่อ หลังจากหายป่วยได้เข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และนำความรู้ด้านแพทย์แผนจีนรักษาชาวบ้านจนถึงปัจจุบัน

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

- รักษาคนในหมู่บ้านและชุมชนใกล้เคียง
- ได้ร่วมกับหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ไปรักษาชาวบ้านภูมุ่มเกล้าเป็นประจำทุกปี
- ถ่ายทอดความรู้เรื่องให้แก่นักเรียนที่ทำรายงานเรื่องสมุนไพรรักษา และนักศึกษาที่ทำวิจัยเรื่องพืชสมุนไพร
- การฝังเข็ม แพทย์แผนจีน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงาน

การฝังเข็ม ยาสมุนไพรแบบต้ม แบบผง และการรักษาแพทย์แผนจีน

รางวัลที่ได้รับ

- พ.ศ.๒๕๕๕ ได้รับเกียรติอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดีเด่น ระดับอำเภอประจำปี ๒๕๕๖ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก
- พ.ศ.๒๕๕๖ ได้รับเกียรติอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดีเด่นระดับอำเภอประจำปี ๒๕๕๗ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก
- พ.ศ.๒๕๕๖ ได้รับประกาศนียบัตรในการอบรมหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนจีน ๓๖๐ ชั่วโมง รุ่นที่ ๓ วันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ.๒๕๕๖ - ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีพะเยา จากกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข
- พ.ศ.๒๕๖๑ ได้รับหนังสือรับรองที่ ๑๓๙/๒๕๖๑ หนังสือรับรองการผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนจีน หนังสือรับรองนี้ให้ใช้ได้ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๑ - ถึงวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ จากกระทรวงสาธารณสุข

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่างๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน

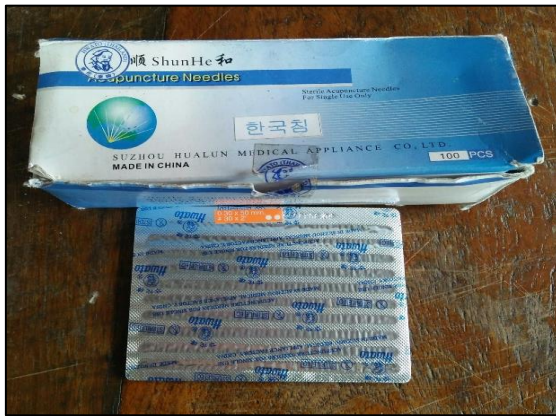

ยาสมุนไพรแบบต้ม

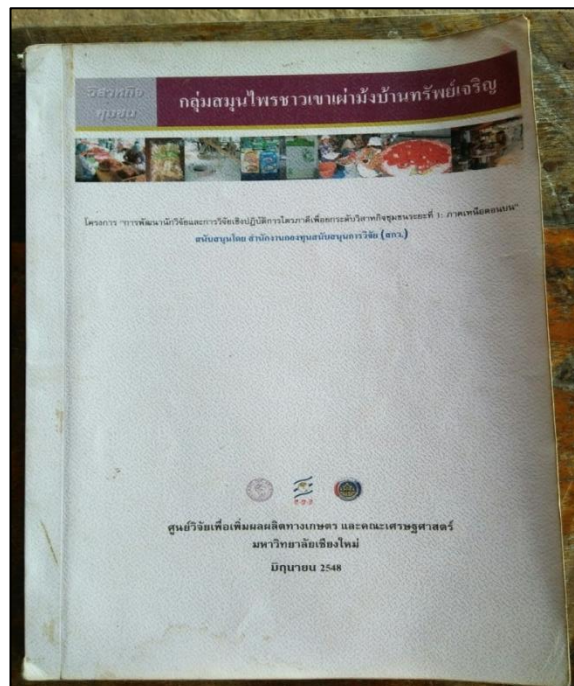
ยาสมุนไพรแบบผง

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน

เข็มที่ใช้เป็นการรักษาแบบแพทย์แผนจีน

หนังสือรวมองค์ความรู้สมุนไพรชาวเขาชาติพันธุ์ม้งบ้านทรัพย์เจริญ

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน

หนังสือรับรองที่ ๑๓๙/๒๕๖๑ หนังสือรับรองการผ่านการอบรมหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนจีน

ประกาศนียบัตรในการอบรมหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนจีน ๓๖๐ ชั่วโมง รุ่นที่ ๓

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน (ต่อ)

แพทย์แผนจีนรุ่นที่ ๓ ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนีพะเยา

- ภาพผลงานต่างๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน (ต่อ)

ได้รับเกียรติอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดีเด่น ระดับอำเภอประจำปี ๒๕๕๖

ได้รับเกียรติอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ดีเด่น ระดับอำเภอประจำปี ๒๕๕๗

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลประชาชนชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล   นางปิ้ง   กลับประพุดติ
เลขบัตรประชาชน   ๕ - ๖๗๑๑ - ๐๐๐๑๖ - ๓๖ - ๓
ชื่อเรียกขานเฉพาะ   แป้ง
วัน/เดือน/ปีเกิด   - เดือน - พ.ศ. ๒๕๑๕   อายุ ๕๒ ปี
ที่อยู่   บ้านเลขที่ ๑๕/๙๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลวาลเลย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
สัญชาติ   ไทย
ภูมิลำเนา   บ้านผ่านศึกพัฒนา
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ๐๙๕ - ๑๓๗๕๙๒๕

๒. ประวัติการศึกษา

ไม่ได้เรียนหนังสือ

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านการแพทย์พื้นบ้าน (แบบชาติพันธุ์ม้ง) - ด้านประเพณีพิธีกรรมพื้นบ้าน

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การรักษาจับเส้น นวดเส้น และสมุนไพร

องค์ความรู้

ใช้สมุนไพรรักษาโรค เลือดลมในร่างกาย และการจับเส้น บิบนวดเส้นยึด เส้นตึง

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

นางปิ้ง กลับประพุดติ เป็นชาติพันธุ์ม้ง ได้รับการสืบทอดองค์ความรู้ด้านสมุนไพรจากปู่ ที่เป็นคนสืบทอดการรักษาด้วยสมุนไพรด้วยความเชื่อทางพิธีกรรมของชาวม้ง ที่มาจากต้นตระกูลแซ่ท้าว นอกจากนั้นยังค้นคว้าองค์ความรู้ด้านจับเส้น บิบนวดเส้นยึด เส้นตึงด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยรักษาคนในหมู่บ้าน ชุมชนใกล้เคียง และเดินทางไปรักษาคนเจ็บป่วยตามต่างจังหวัด เช่น เชียงราย น่าน เพชรบูรณ์ เป็นต้น

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง การรักษาสมุนไพรด้วยความเชื่อทางพิธีกรรมของตระกูลแซ่ท้าว โดยให้ลูกชายคนใดคนหนึ่งของครอบครัวของคุณปิ้งเป็นผู้สืบทอด

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านการแพทย์พื้นบ้าน การอบสมุนไพร การจับเส้น การนวดเส้นยึด เส้นตึง

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน

เตรียมตะไคร้ ขิงทุบผสมน้ำสำหรับทา
ตอนปีบνωด

นำตะไคร้กับขมิ้นผสมน้ำต้มไว้สำหรับ
อบสมุนไพรรักษาคนที่มารักษา

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน (ต่อ)

เผาก้อนหินให้เป็นสีแดงสุก ๓ ก้อน

เริ่มแรกในการรักษา จะจับเส้น ปีนวด
ทำแบบ ๓ เวลา ตอนเช้า กลางวัน เย็น

พอน้ำสมุนไพรเดือด เตรียมนำไปอบ
รักษา ในการต้มน้ำสมุนไพร ๓ ครั้ง
ทุกครั้งที่นวดจะอบสมุนไพรต่อทุกครั้ง

ยกหม้อต้มสมุนไพรลงแล้วนำก้อนหินเผา
ใส่เข้าหม้อสมุนไพรไปพร้อมกันทั้ง ๓
ก้อน และเผาก้อนหินทุกครั้งที่ทำกรต้ม
น้ำ สมุนไพร

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านการแพทย์พื้นบ้าน (ต่อ)

นำก้อนหินเผาใส่เข้าไปหม้อต้มสมุนไพร
จะทำให้ น้ำสมุนไพรเดือดผุดออกมา
(ใส่ก้อนหินเผาสุกทุกครั้ง)

ให้คนที่มารักษาเข้าไปอบตัวโดยการ
ใช้ผ้าห่มคลุมให้จนมิดแล้วค่อยๆเปิด
ปลายผ้าห่มให้อากาศถ่ายเท อบอุ่น
แบบนี้จนกว่า น้ำหยุดเดือด
อบทั้งหมด ๓ ครั้ง หลังการนวดทุกครั้ง

หลังจากจับเส้น ป้อนวด อบอุ่นตัว
เสร็จจะใช้ผ้ากัญชงพันมือแล้ว
อาจารย์ที่ รักษาจะกดบริเวณตั้งแต่
เท้าถึงหัว ถือเป็น การสิ้นสุดการรักษาอบ
สมุนไพรของตระกูลแซ่ท้าว

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

แบบบันทึกข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ - สกุล นางเป็ง วงษ์สีไส
เลขบัตรประชาชน ๓ - ๖๓๐๗ - ๐๐๐๙๔ - ๖๓ - ๕
ชื่อเรียกขานเฉพาะ ยายเป็ง
วัน/เดือน/ปีเกิด ๔ เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๘๙ อายุ ๗๘ ปี
ที่อยู่ บ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลวาลย์ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก
สัญชาติ ไทย
ภูมิลำเนา บ้านวาลย์ใต้
หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ -

๒. ประวัติการศึกษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

๓. ความสำคัญต่องานวัฒนธรรม

ด้านศิลปะการแสดง

๔. ความเชี่ยวชาญ/องค์ความรู้

ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

การฟ้อนรำ

องค์ความรู้

การฟ้อนรำพื้นเมืองของชาวบ้าน

๕. ประวัติการสืบทอดองค์ความรู้

ภูมิลำเนาเดิมของนางเป็ง วงษ์สีไส เป็นคนอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ในสมัยเด็กศึกษาอยู่ที่โรงเรียนใน อำเภอลี้ นางเป็งเริ่มสนใจการฟ้อนรำ และได้เรียนรู้การรำในโรงเรียน และได้แสดงตามงานโรงเรียน งานวัด ในช่วงอายุ ๑๒ ปี ได้ชักชวนเด็กกรุ่นน้องให้มาเรียนรำในบ้านของตนเองหลังเลิกเรียน จากนั้นจึงเริ่มฝึกการเรียนฟ้อน โดยนางเป็งมีความสามารถในการจดจำท่ารำฟ้อนได้เป็นอย่างดี แม้สอนเพียงครั้งเดียวเท่านั้น จนนางเป็งมีความเชี่ยวชาญด้านการฟ้อนพื้นเมือง

๖. การถ่ายทอด/การเผยแพร่องค์ความรู้

ถ่ายทอดความรู้ให้แก่หลานสาว และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับผู้สูงอายุในชุมชน

๗. ผลงาน/รางวัลที่ได้รับ

ผลงานด้านศิลปะการแสดงในงานผู้สูงอายุของตำบล และงานประเพณีต่าง ๆ ของหมู่บ้าน

ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง

- ภาพถ่ายบุคคล

- ภาพผลงานต่าง ๆ ด้านศิลปะการแสดง

กิจกรรมงานผู้สูงอายุตำบลวาเล่ย์

- ภาพที่อยู่

๘. ผู้บันทึกข้อมูล นางสาวพิกุลทอง สงเคราะห์ถิ่น

บรรณานุกรม

แก้ว จักขุปา. (๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านวาเลย์ใต้
จวดา ตะวันโตฉาย. (๑๒ กันยายน ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านแม่ออกฮู
ซัว แซ่ลี. (๓๐ กันยายน ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านทรัพย์เจริญ
เต็ง ฟองน้อย. (๓ กันยายน ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านมอเกอไทย
พัน สิงห์บุตร. (๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านวาเลย์ใต้
นุวา ไม่มีนามสกุล. (๑๒ กันยายน ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านแม่ออกฮู
บุญ คงเกษม. (๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านผ่านศึกพัฒนา
บุเหลอะ ตะวันโตฉาย. (๑๒ กันยายน ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านแม่ออกฮู
ประสพชัย กองสุข. (๙ ตุลาคม ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านวาเลย์เหนือ
ปาย ตานิว. (๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านวาเลย์เหนือ
ปล้าโฮ่ย แสนมหมากค. (๑๓ กันยายน ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านยะพอ
เป็ง วงษ์สีใส. (๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านวาเลย์ใต้
เป่าหยั่ง แซ่ซัง. (๓๐ กันยายน ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านทรัพย์เจริญ
ปั้ง กลับประพุดิ. (๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านผ่านศึกพัฒนา
ล้อม วงษ์ราษฎร์. (๓ กันยายน ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านมอเกอไทย
อุไร ใจคำ. (๓ กันยายน ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านมอเกอไทย
อุดม ภูมิคอนสาร. (๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๑). สัมภาษณ์โดย. พิภูลทอง สงเคราะห์ถิ่น. บ้านผ่านศึกพัฒนา